

UDENRIGSMINISTERIET

Tale til brug for ministeren for fiskeri og ligestilling og nordisk samarbejdes deltagelse i temamøde i Miljø- og Fødevareudvalget onsdag den 23. januar 2019 om sælproblemerne for fiskeriet

---

(Det talte ord gælder)

Gråsælen var indtil 1900 ret almindelig i Danmark. Men allerede dengang førte konflikter med garnfiskeriet til, at der blev indført skydepræmier i en lang periode, hvor professionelle jægere nedlagde både gråsæler og spættede sæler.

Jægerne måtte beholde sælen til eget forbrug.

Sælerne måtte dengang skydes både til vands og til lands – og det blev de.

Man mener, at der alene i perioden 1889 - 1927 blev skudt mere end 35.000 sæler i de danske farvande. Den intensive jagt bevirkede, at særligt gråsælen stort set blev udryddet i dansk farvand.

Det blev baggrunden for fredningen i 1967.

Siden fredningen er gråsælen i de senere år set mere ofte i Danmark – og bestanden i Østersøen ser nu ud til at stortrives.

Det er en præstation i sig selv at få bragt en nærmest udryddet art tilbage til Danmark, og det er på grund af denne succeshistorie, at vi er her i dag.

Enhed:

FPK

Sagsbehandler:

FPK

Dato:

23. januar 2019

Sagsnummer:

2019 – 3857

Men successen har ikke været uden omkostninger. Det kan ikke mindst de danske fiskere tale med om.

Ligesom tidligere oplever fiskerne nu, at sælerne enten tager fiskene, eller beskadiger fangsten og fangstredskaber, med store økonomiske udfordringer som følge.

Tilstedeværelsen af mange gråsæler har også en betydning for økosystemet, og særligt i Østersøen har det skabt nogle udfordringer for især torsken.

Ikke kun i antal, men også i fysiologi, hvor mange parasitter forringer fiskenes levevis.

Gråsæler er en naturlig del af økosystemet, og de spiller en vigtig rolle som rovdyr i toppen af fødekæden. Samtidig er sælens udbredelse, bestandsstørrelse og spæktykkelse indikatorer for, hvor god miljøtilstanden er i et havområde. Indikatorerne bruges blandet andet til at fastlægge indsatser for beskyttelse af havområder i relation til EU's havstrategidirektiv.

Sælerne har ingen naturlige fjender i dansk farvand, bortset fra mennesker. Den konflikt mellem sæler og fiskere, som vi i dag er vidne til, udspringer af, at både sæler og mennesker ønsker at udnytte den samme naturressource – nemlig fisk, og særligt torsken.

Sat lidt på spidsen - hvem skal så have torsken?

Er det sælerne, er det os mennesker, eller skal vi deles om dem?

Der findes ca. 35.000 gråsæler i Østersøen i dag. Heraf er 600 talt på hvilepladser i den danske del af Østersøen.

Alene i de sidste små 20 år er antallet af gråsæler i Østersøen vokset fra ca. 16.000 til de 35.000.

Der findes ikke noget måltal for bestanden af gråsæler i Østersøen. Men HELCOM – den mellemstatslige kommission, som styrer og administrerer Helsingfors-konventionen om beskyttelse af havmiljøet i Østersøen – har dog besluttet, at bestanden skal kunne vokse, indtil den når et naturligt leje.

Jeg synes, at dét leje efterhånden er nået.

Vi kan sætte regnestykket op.

En gråsæl spiser mellem 3 og 5 kg fisk pr. dag.

Herfra kan gråsælernes samlede forbrug af fisk i Østersøen beregnes til ca. 1.000 tons pr. år for den danske del af Østersøen og ca. 50.000 tons pr. år for Østersøen som helhed.

Og hvis vi forestiller os, at bestanden af gråsæler forøges med yderligere 15.000 individer i de kommende 15-20 år, så skal vi

trække yderligere ca. 20.000 tons fisk ud af regnestykket for, hvad der er til rådighed i Østersøen.

Der findes ikke sikker viden om, hvor stor en andel af disse fisk, som er torsk. DTU's oplæg viser, at det er i størrelsesordenen 83%. Til sammenligning er den danske torskekvote i vest i 2019 ca. 4.000 tons, mens den samlede Østersøkvote af torsk i både øst og vest er på 33.500 tons.

Vi skal have en fælles Østersø-tilgang til problemstillingen. Det er ikke en situation, som Danmark kan klare alene.

Det er ikke kun erhvervsfiskeriet, som i dag mærker følgerne af mange sæler i dansk farvand.

Også de rekreative fiskere er begyndt at se flere sæler langt oppe i å-systemerne ved Limfjorden, hvor sælerne spiser sig mætte i bl.a. de havørreder, som de lokale foreninger gør meget frivilligt arbejde for at bevare.

Selvom det mest er de spættede sæler, man ser i å-løbene, vidner den øgede tilstedeværelse om, at sælbestandene generelt har det godt i Danmark – og de tager for sig af retterne.

Både spættet sæl og gråsælen er i dag fredet under EU's habitatdirektiv. Derudover har Danmark tilsluttet sig en række konventioner, med henblik på at sikre bevarelse af bestandene og deres levesteder. Der er altså omfattende international lovgivning

om sæler, hvilket betyder at det nationalt set er svært, at træffe beslutninger om eksempelvis en målrettet bestandsregulering i form af bortskydning. Men som tiderne skifter, bør regelsættene ligeså og afspejle nutidens vilkår.

Hvad kan vi gøre – som vi ikke allerede gør i dag?

Der er næppe én løsning, som vil give alle svarene. Som vi har hørt fra DTU Aqua, forskes der i udvikling af sælsikre redskaber. Der er sket fremskridt i udviklingsarbejdet, men arbejdet tager tid.

Miljø- og Fødevareministeriet har for at bygge bro mellem udviklingsarbejdet og de fortsatte problemer med sæler, indført en midlertidig reguleringsordning ved Bornholm, hvor fiskere kan få tilladelse til at skyde sæler, der dukker op ved deres redskaber.

Erfaringer fra Sverige viser, at regulering af de individer, som har specialiseret sig i at gå i fiskernes redskaber, har en effekt.

Det er også tilfældet ved regulering af sæler i danske vandløb, som nu er en mulighed, efter vildskadebekendtgørelsen er blevet tilpasset. Anskydning af sæler bevirker, at sælerne ikke længere eller sjældnere besøger det samme sted.

Reguleringsordningen ved Bornholm er denne netop blevet forlænget 1 år, selvom ordningen har ikke været brugt meget. Indtil nu er der indrapporteret én enkelt nedlagt gråsæl.

Efter sigende er det svært at ramme sælerne, og det er svært at få jægere med ud på havet.

For 100 år siden kunne vi altså godt, så måske skyldes problemerne med sæljagten, at det kun er tilladt at skyde dem i vandet?

Eller skyldes det måske, at der mangler et økonomisk incitament i regnestykket? – eller at nedlagte dyr må hjembringes?

Dette er absolut noget, som der bør kigges nærmere på.

Et andet initiativ er Fiskeristyrelsens indsamling af dokumentation for sælskadernes omfang. Her har vi brug for, at fiskerne byder ind med sælskaderne, så vi får dokumentationen i orden.

Den information skal bruges til at kortlægge problemets omfang og udbredelse og skal bruges til eventuelle tilpasninger af både national og international lovgivning om sæler.

Udfordringen med sælen er i sin natur grænseoverskridende, og jeg vil derfor diskutere det med mine kolleger rundt omkring Østersøen. Vi skal have sat grænser for, hvor mange sæler der kan være.

Jeg har sørget for, at emnet er sat på dagsordenen i både BALTFISH og HELCOM regi.

BALTFISH – altså det mødeforum for de 8 EU-Østersølande, hvor fiskerimyndigheder og forskere samles – vil allerede i marts måned afholde en større workshop i Sverige.

HELCOM vil afholde et lignende seminar til sommer, på dansk grund, hvor en bred række af miljø- og fiskeinteresser vil være samlet.

Den nuværende situation er ikke holdbar for nogen parter. Vi skal have en saglig drøftelse af fremtiden for naturen i Østersøen, hvor vi i fællesskab kan sikre en situation, hvor der er plads til alle aktører – både dem, som lever i naturen, og dem, som lever af naturen.

Dagens oplæg har givet stof til eftertanke. Det er min forventning, at de to nævnte workshops vil gøre det samme – og udmønte sig i en fælles forståelse for, hvordan vi kommer videre fra den nuværende situation.

Vi skal have vendt sælernes succeshistorie til én, der duer for alle.

Tak for ordet.

Fiskeripolitisk kontor, den 23. januar 2019